

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Хмельницького фахового коледжу

Університету „Україна”

Ольга ПОЛЬОВИК

„01” 09 2025 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Повна назва дисципліни (державною мовою)	<u>Долікарська медична допомога в невідкладних станах</u>
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт
Освітня програма	Фізична культура і спорт
Рівень освіти	фахова передвища освіта
Статус навчальної дисципліни	загальноуніверситетська
Курс і семестр вивчення	2 курс, 2 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (зазначаються відповідно до навчального плану)	Лекції 16 год. Семінарські 14 год. Самостійна робота 60 год.
Вид індивідуального завдання	реферат
Форма підсумкового контролю	екзамен
Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу	http://vo.ukraine.edu.ua/course/view.php?id=10245
Циклова комісія	Фізичної культури і спорту
Викладач	Шпілевська Марія Максимівна – викладач циклової комісії з фізичної культури і спорту Хмельницького фахового коледжу, к.мед.н. https://hist.km.ua/index.php/component/content/article/306
Контактна інформація викладача для консультацій	<i>Телефон інституту:</i> (0382) 70-45-56 <i>Електронна пошта:</i> imdub@ukr.net <i>Кабінет:</i> 38
Анотація навчальної дисципліни	
Мета дисципліни	засвоєння базових теоретичних положень долікарської допомоги, оволодіння практичними навичками надання невідкладної медичної допомоги потерпілим на місці події та по дорозі до лікарні.

Мета орієнтована на формування компетентностей	Вивчення долікарської допомоги має своїм завданням оволодіння знаннями, вміннями та навичками щодо забезпечення повного та своєчасного проведення серцево-легеневої реанімації, зупинки кровотечі, накладання пов'язок та транспортної іммобілізації постраждалим із метою збереження їм життя.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - прийоми надання першої медичної допомоги при різних видах ушкоджень, невідкладних станах та нещасних випадках; - основні процедури по догляду за хворими; - основні способи перенесення, і транспортування потерпілих; - основні принципи організації і тактики роботи медичної служби у надзвичайних ситуаціях і на етапах евакуації потерпілих із місця події. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - надавати першу медичну допомогу при: <ul style="list-style-type: none"> - порушенні дихання; - зупинці серцевої діяльності; - опіках та відмороженнях; - утопленні та інших видах механічної асфіксії; - непритомності, шоку; - загальному переохолодженні організму; - тепловому та сонячному ударах; - отруєннях чадним газом та іншими отрутами; - ураженні електричним струмом; - харчових отруєннях тощо.
<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1.</p> <p style="text-align: center;">Основи знань про анатомію та фізіологію організму, фармакологію, травматизм, поранення внаслідок бойових дій</p> <p>Тема 1. Анатомічна будова тіла людини. Системи організму людини та їх фізіологічні функції.</p> <p>Загальні поняття про анатомію людини. Будова та види м'язів. Основні скелетні м'язи .</p> <p>Внутрішні органи та системи. Серцево-судинна система: будова серця, структура судинної стінки, анатомічні типи судин та їх основні відмінності. Дихальна система: анатомія повітроносних шляхів. Будова легень. Система травлення. Шлях проходження їжі. Поняття про паренхіматозні органи. Сечостатева система. Загальний огляд. Нирки. Шкіра. Загальна характеристика, функції, потові та сальні залози.</p> <p>Основні фізіологічні функції організму людини. Кров і система кровообігу людини. Функції крові та її склад. Основні групи крові та їх характеристика, резус-фактор. Велике та мале кола кровообігу. Нервова система. Нейрон. Рефлекс і рефлексорна дуга. Центральна нервова система: спинний та головний мозок. Біла та сіра речовина. Перша та друга сигнальні системи. Вегетативна нервова система, її значення. Органи відчуття.</p> <p>Тема 2. Основи фармакології.</p> <p>Поняття про ліки та лікарські форми. Тверді лікарські форми, порошки прості та складні, таблетки, капсули, пігулки. Рідкі лікарські форми. Поняття про розчини для внутрішнього та зовнішнього застосування, лікарські форми для ін'єкцій. Емульсії та</p>	

суспензії. Мікстури. М'які лікарські форми: мазі, пасти, супозиторії, кульки. Визначення якості препаратів. Правові основи виготовлення, застосування, обіг ліків. Органи та документи, що регламентують дану діяльність. Державна фармакопея. Застосування різних лікарських форм. Поняття про дозу, рецепт; терапевтичний спектр лікувальних засобів. Шляхи введення, метаболізм та виведення лікувальних засобів. виведення лікувальних засобів. Кумуляція, звикання, залежність, абстиненція.

Знеболюючі засоби (наркотичні та ненаркотичні анальгетики, місцеві анестетики. Психотропні засоби. Аналептики. Загальна характеристика протимікробних засобів. Поняття про бактерицидну та бактериостатичну дію. Антисептики, антибіотики, сульфаніламід.

Тема 3. Долікарська допомога при травмах та пораненнях з основами десмургії в умовах війни.

Загальні поняття про травму і травматизм. Структура травматизму. Медична класифікація ушкоджень та їх ознаки. Поняття про політравму, сполучну та комбіновану травми. Послідовність огляду потерпілого при травмах внаслідок обстрілів. Оцінка загального стану потерпілого (свідомість, колір шкіри, стан вітальних функцій).

Механічна травма як різновид ушкоджень, що трапляється найчастіше. Садна, синці, забиті рани, переломи кісток, вивихи суглобів, розтягнення та розриви зв'язок. Ознаки вказаної патології.

Долікарська допомога залежно від виду ушкодження. Ускладнення травми (травматичний шок, кровотечі, інфікування ран). Травматичний токсикоз (синдром тривалого стискування тканин), механізм виникнення, залежність тяжкості від тривалості стискування тканин). Пошук та звільнення від завалу. Профілактика травматизму. Проникаючі поранення. Тампонада серця. Травматичний пневмоторакс (відкритий, закритий, клапанний). Патогенез та клінічні ознаки пневмотораксу. Загальне поняття про раневу інфекцію та її небезпека.

Види раневої інфекції: гнійна, гнилісна, специфічна, змішана. Основні антисептичні засоби Засоби індивідуального захисту при обробці інфікованих ран.

Тема 4. Долікарська допомога при кровотечах при пораненнях внаслідок обстрілів.

Визначення, класифікація, характеристика кровотеч (артеріальної, венозної, капілярної). Первинні та вторинні кровотечі, їх причини. Внутрішні та зовнішні кровотечі.

Величина об'єму циркулюючої крові та залежність стану потерпілого від швидкості витікання та кількості втраченої крові. Патологія гострої крововтрати (геморагічний шок, анемія). Компенсаторні механізми. Методи тимчасової та остаточної зупинки кровотечі.

Значення переливання крові. Важливість донорської служби. Групи крові та резус-належність, індивідуальна сумісність крові. Види і методи переливання крові.

Змістовий модуль 2.

Основи реанімації та невідкладної допомоги при ушкодженні внаслідок ворожих обстрілів та бойових дій

Тема 5. Основи реанімації при ушкодженні внаслідок ворожих обстрілів та бойових дій.

Процес умирання організму. Стадії термінального стану (передагонія, агонія, клінічна смерть). Ознаки та закономірності порушення життєво важливих функцій до їх повної зупинки. Термінальна пауза. Поняття про клінічну смерть, її ознаки, найчастіші причини гострих розладів та зупинки кровообігу та дихання.

Фібриляція серця, як найчастіша причина зупинки кровообігу. Діагностика відсутності життєво важливих функцій. Можливості відновлення життєдіяльності та методи оживлення. Критерії ефективності та припинення реанімаційних заходів. Ознаки біологічної смерті.

Тема 6. Долікарська допомога при ушкодженнях фізичними факторами навколишнього середовища та внаслідок військових дій.

Причини та механізм розвитку сонячного та теплового ударів. Умови, які сприяють перегріванню організму. Клініка, діагностика.

Перша допомога. Поняття про термічні, хімічні та променеві опіки та відмороження. Стадії опіків та відморожень, їх характеристики. Визначення ступеня ураження Перша допомога.

Поняття про електротравму. Диференційна діагностика "електроміток" і вогнепальної рани. Ураження технічним електричним струмом та блискавкою.

Екстремальні умови та їх характеристика. Особливості надання медичної допомоги в осередках масових санітарних втрат. Загальне поняття про стихійне лихо, аварію, катастрофу та віськову агресію.

Променеві ураження. Поняття про радіоактивність. Одиниці виміру радіоактивності та випромінювання. Біологічний ефект дії радіації на організм людини. Променева хвороба, тривале опромінювання низькими дозами. Профілактика радіаційних уражень. Принципи організації медичних, протиепідемічних, евакуаційних заходів у поєднанні з охороною правопорядку.

Тема 7. Невідкладні стани. Долікарська допомога при отруєннях хімічною зброєю.

Судинна недостатність як невідповідність між об'ємом циркулюючої крові та об'ємом судинного русла. Поняття та визначення шоку. Класифікація, основні механізми розвитку, клінічні ознаки шоку. Фази та ступені шоку. Профілактика шоку, основні протишоківі заходи. Колапс. Причини, клініка, діагностика, допомога. Непритомність (зомління). Причини виникнення, клінічні прояви.

Диференційна діагностика гострої судинної недостатності та клінічної смерті. Асфіксія та її різновиди: обтураційна, странгуляційна, стенозуюча, компресійна, нервово-паралітична, центральна. Утоплення (первинне і вторинне). Долікарська допомога. Розлади свідомості та їх основні причини. Класифікація та диференційна діагностика ком. Невідкладна допомога. Гострі порушення мозкового кровообігу (ішемічні та геморагічні інсульти). Загально-мозкова та вогнищева симптоматика. Долікарська допомога. Гостра серцева недостатність (серцева астма, набряк легень). Гостра дихальна недостатність. Причини, клініка, діагностика, допомога. Бронхіальна астма. Ларінгоспазм та стеноз гортані. Причини, прояви, невідкладна допомога. Поняття про ниркову недостатність, гостру затримку сечі.

Гострі отруєння: харчові, грибами, чадним та світільним газами, хімічними речовинами. Шляхи надходження отрути в організм. Неспецифічні симптоми інтоксикації. Поняття про харчові інтоксикації та токсикоінфекції, ботулізм. Гострий гастрит, ентерит, коліт. Основні принципи детоксикації (загальні та залежно від виду отруєнь). Застосування сорбентів. Профілактика отруєнь. Характеристика основних видів бойових отруйних речовин. Антидоти. Підтримка життєво-важливих функцій.

Основна:

1. Гишак Т.В., Долинна О.В. Основи медичних знань і тактичної медицини: навч. посібник. К.: Каравела, 2022. 284 с.
2. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін. ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 176 с.
3. Перша долікарська допомога: підручник/під ред. В.П. Андрющенко, Ю.Ф. Кушта, Д.В. Андрющенко. ЛНМУ, 2011. 351 с.
4. Слободяник Г. І. Екстрена та невідкладна медицина. Перша долікарська та лікарська допомога: підручник / Г. І. Слободяник. 2-ге вид. Київ, 2021. 168 с.
5. Вайда Т.С. Долікарська медична допомога: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019.874 с.

6. Спортивна медицина: підручник /Є.М. Михалюк, В.В. Клапчук, Г.Л. Апанасенко, О.П. Романчук; за ред. проф. Є.Л.Михалюка. Львів: Видавець Марченко Т.В., 2025. 418 с.

Допоміжна:

1. Білоус Т. Л. Долікарська допомога: навч. посіб. / Т. Л. Білоус. Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2020. 148 с.
2. Методика обстеження хірургічного хворого/ під ред. М. О. Ляпіса. Тернопіль, 2000. 110 с.

Рекомендовані курси для поглибленого вивчення дисципліни (неформальна освіта):

<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>

<https://ed-era.com/courses/>

<https://www.enableme.com.ua/ua/article/najkrasi-bezkostovni-onlajn-kursi-dla-ukrainciv-11573>

Система оцінювання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ЕКЗАМЕНІ

Поточне тестування та самостійна робота										Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				ІНДЗ		
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	МК 2		40	не більше 100
6	6	6	6	5	6	6	6	5	8		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

МК – модульний контроль

Силабус відповідає змісту ОПШ «Фізична культура і спорт» (а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання) спеціальності 017 «Фізична культура і спорт».

Силабус затверджено на засіданні циклової комісії з фізичної культури і спорту, протокол від «28» серпня 2025 р. № 1.

ПОГОДЖЕНО:

Завідувач відділу
освітньої діяльності

Хмельницького фахового коледжу

Наталія ЛУЦКЕВИЧ

Голова циклової комісії
з фізичної культури і спорту

Володимир ПУЧА